

تاثیر سن و بیش فعالی بر تخلفات رانندگی

نتایج مطالعات صورت گرفته گویای آن است که در افرادی که سن کمتری دارند، به دلیل قابلیت‌های بالای جستجوی بینایی، میزان تخلفات افزایش می‌یابد.

نتایج مطالعات صورت گرفته گویای آن است که در افرادی که سن کمتری دارند، به دلیل قابلیت‌های بالای جستجوی بینایی، میزان تخلفات افزایش می‌یابد. همچنین افراد دارای اختلال کم توجهی-بیش فعالی تخلفات بیشتری انجام می‌دهند.

به گزارش ایسنا، تصادفات رانندگی یکی از عوامل مهم مرگ و میر در ایران هستند. بررسی ارتباط عملکرد رانندگی و توجه، می‌تواند نقش قابل توجهی در کاهش تصادفات به ویژه تصادفات شهری داشته باشد. پژوهشگران دانشگاه تبریز در این مطالعه به بررسی رابطه جستجوی بینایی، اختلال کم توجهی-بیش فعالی و سن با رفتارهای رانندگی پرداختند.

معیارهای ورود به این مطالعه، داشتن گواهی نامه رانندگی ماشین سواری و یا موتور سیکلت، عدم آسیب حسی بینایی و شنوایی غیرقابل اصلاح، قابلیت خواندن و نوشتن و عدم مشکلات روانی مزمن بود. از شرکت کنندگان برای حضور در مطالعه رضایت نامه شرکت داوطلبانه، دریافت شد. ۵۴۸ نفر از رانندگان ۱۸ تا ۹۰ سال شهر تبریز در این مطالعه شرکت کردند. این افراد در پنج مرکز پلیس، پنج پارک بزرگ، پنج مجتمع تجاری و فروشگاه زنجیره ای، پنج مرکز آموزشی و دانشگاهی، سینما و مراکز ورزشی، انتخاب شدند.

سید حجت زمانی ثانی و زهرا فتحی رضایی به همراه همکارانشان در گروه رفتار حرکتی دانشگاه تبریز و مرکز تحقیقات پیشگیری از حوادث جاده ای دانشگاه علوم پزشکی تبریز، افرادی بودند که در طراحی این پژوهش مشارکت کردند.

برای سنجش اطلاعات فردی مثل سن، جنسیت، تعداد تصادفات، تعداد تخلفات و ... از پرسش نامه اطلاعات فردی استفاده شد. انواع تخلفات احتمالی مربوط به بینایی با توجه به نظر متخصصان از سایت دفتر تحقیقات کاربردی پلیس راهنمایی و رانندگی نیروی انتظامی استخراج شد. این تخلفات به صورت سوال های چهار گزینه ای مورد بررسی قرار گرفت.

برای سنجش جستجوی بینایی نرم افزار CogLab استفاده شد. این نرم افزار شامل چندین آزمون روان شناسی شناختی است و به گونه ای طراحی شده که در هر کوشش یک نقطه ثابت نمایش داده می شود. پس از یک زمان کوتاه (کم تر از یک ثانیه) اشکال دایره و مربع با رنگ های مختلف روی صفحه نمایش ظاهر می شود. افراد شرکت کننده باید با تمرکز روی نقطه اولیه، آن را از بین اشکال مختلف شناسایی کنند.

همچنین شرکت کنندگان در این تحقیق با استفاده از پرسش نامه از نظر اختلال کم توجهی-بیش فعالی نیز بررسی شدند. داده های به دست آمده با استفاده از روش های آماری تحلیل شدند.

افراد شرکت کننده، ۴۴۲ نفر مرد و ۱۰۶ نفر زن بودند. از این تعداد ۴۹۲ نفر راننده ماشین سواری و ۵۶ نفر راکب موتور بودند. ۳۹۱ نفر از این افراد به طور روزانه، ۱۱۶ نفر به طور هفتگی و ۴۱ نفر به صورت ماهانه از وسیله نقلیه استفاده می کردند.

نتایج این پژوهش نشان داد که هر چقدر افراد میزان بالایی از جستجوی بینایی را داشته باشند، تخلفات بیشتری انجام می دهند و با افزایش تعداد عوامل حواس پرتی، زمان واکنش به شدت افزایش می یابد. رابطه منفی و معناداری بین

میزان تخلفات و جستجوی بینایی وجود دارد. با افزایش میزان تخلفات رانندگی قابلیت افراد در زمان واکنش بهبود می یابد. به نظر می رسد افرادی که زمان واکنش کمتری دارند، تخلفات رانندگی بیشتری انجام می دهند.

در این مطالعه سن با تعداد تصادف های کل رابطه ای نداشت. اما رابطه منفی و معناداری بین سن و میزان تخلفات خودگزارشی وجود داشت. این یافته نشان می دهد که با افزایش سن میزان تخلفات کاهش می یابد. به نظر می رسد افراد مسن تر محافظه کارتر هستند و هیجان طلبی کمتری در رانندگی دارند.

میزان تصادف ها و تخلفات خودگزارشی با میزان شدت اختلال کم توجهی-بیش فعالی رابطه مثبت و معنی داری دارد که نشان می دهد افرادی که دچار این اختلال هستند، کنترل کافی به شرایط و رفتار ندارند. انجام رفتارهای پرخطر نشانه ای از این اختلال است.

با توجه به نتایج به دست آمده به نظر می رسد متغیرهای فردی مثل سن، شاخص بالای اختلال کم توجهی-بیش فعالی و میزان تصادفات در افراد، اهمیت بیشتری نسبت به قابلیت جستجوی بینایی افراد در میزان تخلفات خودگزارشی داشته باشد.

پژوهشگران این مطالعه با اشاره به رابطه بین داشتن اختلال کم توجهی-بیش فعالی با تعداد کل تصادف ها و تخلفات خودگزارشی، پیشنهاد می کنند: «بهتر است افرادی با این ویژگی سعی در استفاده از روش هایی برای افزایش توجه و تمرکز خود در حین رانندگی داشته باشند و یا سازمان های مربوطه، چنین امکاناتی را فراهم سازند. همچنین با کاهش سن و قابلیت های بالای جستجوی بینایی افراد، میزان تخلفات آن ها افزایش می یابد. این نتیجه نشان دهنده اهمیت پرداختن به قابلیت های توجه و جستجوی بینایی در افرادی با سن کم را نشان می دهد».

نتایج این مطالعه به صورت مقاله علمی پژوهشی در فصل نامه «تازه های علوم شناختی» منتشر شده است.